

De Beerze *Een beek vol leven*

Een natuurlijke beek vol leven

Een beek vol leven. Dat is de Beerze zeker. In alle opzichten is het onze taak als waterschap een antwoord te vinden op de dynamiek van het water. Door middel van projecten om waterberging te realiseren en zo wateroverlast elders te voorkomen, om verdroging tegen te gaan door de afvoer van de beek te vertragen, om de natuur te herstellen door de beek weer te laten meanderen en/of stuwen te vervangen door voor vissen passeerbare vistrappen.

Het beekdal van de Beerze verbindt verschillende natuurgebieden langs de Kleine en Grootte Beerze. Het Beerzedal is opgenomen in de 'Groene Hoofdstructuur' (GHS) van de provincie Noord-Brabant en de 'Ecologische Hoofdstructuur' (EHS) van het Rijk. Aangewezen gebieden waar de natuur de ruimte krijgt om zich te ontwikkelen. Het vastleggen van deze ecologische structuren stimuleert de uitwisseling van flora en fauna tussen de natuurgebieden onderling en gaat bovendien de versnippering van het landschap tegen.

Samen met boeren en burgers, natuurterreinbeheerders, de gemeenten in het gebied, de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) en de provincie Noord-Brabant werken wij aan al deze doelstellingen. In deze brochure nemen we u mee langs de verschillende projecten in het stroomgebied. Per project laten we u kennismaken met de typische eigenschappen van de beek, de doelstellingen voor de verschillende locaties en in hoeverre we deze inmiddels hebben kunnen realiseren.

Een beek vol leven. Daarmee zeggen we ook: een beek met toekomst.

Mr. Drs. Peter C.G. Glas, Watergraaf.
Waterschap De Dommel

- ① Gebiedsproject de Pielis
- ② De Aa of Goorloop en Dalemstroompje, binnen de boswachterij de Kempen/ Cartierheide
- ③ Van Boswachterij de Kempen/ Cartierheide tot aan het Natuurpark de Grootte Beerze
- ④ Natuurpark Grootte Beerze
- ⑤ Waterpark Grootte Beerze
- ⑥ Beekherstel Grootte Beerze, traject Moerasbos - Grijsje Steen
- ⑦ Grijsje Steen
- ⑧ Beekherstel Grootte Beerze Middelbeers
- ⑨ Ecologische verbindingszone Kleine Beerze bij Duizel
- ⑩ Ecologische verbindingszone Kleine Beerze bij Hoogeloon
- ⑪ Beekherstel Kleine Beerze
- ⑫ Landgoed Baest
- ⑬ De Heilige Eik
- ⑭ Beekherstel Beerze, traject Landgoed Baest - Spoorndonk
- ⑮ Viermannekesbrug
- ⑯ Banisveld/ Heilloop
- ⑰ Smalwater-Zuid
- ⑱ Smalwater-Noord

Het stroomgebied van de Beerze

De Beerze is één van de vele beken die Noord-Brabant rijk is. De beek begint net over de grens in België op het Kempisch Hoog ten zuiden van Bladel en stroomt na ongeveer 50 kilometer bij Sint-Michielsgestel de Dommel in. Bij Hapert stromen de bovenlopen Aa of Goorloop en Dalemstroompje samen en gaan verder onder de naam Groote Beerze. Circa vijftien kilometer stroomafwaarts, op het Landgoed Baest, voegt de Kleine Beerze zich bij de Groote Beerze. Vanaf daar heet de beek Beerze. Ter hoogte van Boxtel splitst de Beerze zich in het Smalwater en de Kleine Aa of Dommeltje. Een deel stroomt door Boxtel rechtstreeks naar de Dommel, terwijl een ander deel via de Essche Stroom bij Halder (Sint-Michielsgestel) in de Dommel stroomt.

De Beerze is een laaglandbeek. Dat betekent dat het water traag maar gestaag stroomt met wisselende snelheden in de binnen- en buitenbochten van de kronkelende beek. Een laaglandbeek kent geen echte bron, maar wordt via sloten en greppels door regen- en kwelwater* gevoed. De Kleine Beerze en de bovenlopen van de Groote Beerze vallen tijdens (extreem) droge zomers regelmatig droog. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen, zijn tal van maatregelen getroffen om het water langer vast te houden. Ook is het de laatste jaren verboden het water te gebruiken voor besproeiing van gewassen.

Net als de Reusel stroomt de Beerze van zuid naar noord door een paar dekzandruggen*. Al vanaf de prehistorie heeft de meanderende en soms overstromende Beerze het landschap gevormd door erosie* en zandafzetting. Waar de Beerze de oost-west lopende zandruggen ontmoet, zijn van oudsher grote waterverzamelplaatsen ontstaan: moerasgebieden zoals het Molenbroek en het Westelbeersch Broek.

De Beerze heeft diepe, smalle dalen uitgesleten in deze dekzandruggen om daarna weer breed uit te waaiëren en met grote bochtige tracés traag in noordelijke richting verder te stromen. In overstromingsgebieden heeft de Beerze veel leem afgezet. Verder noordelijk ontmoet de Beerze vervolgens weer een dekzandrug waarbij dit gehele patroon zich herhaalt.

Over ongeveer een kwart van de totale lengte van het Beerzedal heeft de beek nog een meanderend* natuurlijk karakter. Deze meanderende trajecten liggen in de grotere natuur- en bosgebieden zoals de Cartierheide, Landgoed Baest en het natuurgebied de Kampina.

* Zie begrippenlijst pag. 11

Onze projecten langs de Beerzen

Het waterschap heeft de wettelijke taak het gebied waterhuishoudkundig goed te beheren en te onderhouden. Daarnaast is het waterschap heel actief om via inrichtingsprojecten de waterhuishouding voortdurend af te stemmen op de functie van de omliggende gronden: landbouw, natuur of stedelijk gebied. Onderstaand worden die projecten beschreven in volgorde vanaf de oorsprong tot de uitmonding in de Essche Stroom.

1 Gebiedsproject de Pielis

De Aa of Goorloop 'ontspringt' in het landbouwgebied de Pielis. In dit gebied zijn wij betrokken bij het initiatief van een groep agrariërs om samen met onder meer de gemeente Bergeijk maatregelen uit te voeren, die zowel in het voordeel van het watersysteem als in het voordeel van de agrariërs werken. In 2006 zal hier een waterbergingsgebied worden ingericht dat voorkomt dat water met een teveel aan voedingsstoffen (stikstof, fosfaat) binnen het benedenstrooms gelegen natuurgebied stroomt en het evenwicht verstoort. Een kavelruil is in voorbereiding om een ecologische verbinding tot stand te brengen langs de Aa of Goorloop van circa vier km lengte.

2 De Aa of Goorloop en Dalemstroompje, binnen de boswachterij de Kempen/Cartierheide

De Aa of Goorloop en het Dalemstroompje vormen de bovenlopen van de Grootte Beerze. Voorheen waren het vrij rechte beken die in dit gebied ingeklemd waren tussen kaden. In 1992 zijn over een lengte van circa twee km die kaden verwijderd om wille van een natuurlijker aanzien en een nieuwe functie: waterberging*. In 1998 is ter hoogte van Dalem een oude meander van het Dalemstroompje (over een lengte van 200 meter) weer aangesloten op de beek.

3 Van Boswachterij de Kempen/ Cartierheide tot aan het Natuurpark de Grootte Beerze

Tussen Boswachterij de Kempen/ Cartierheide en het Natuurpark de Grootte Beerze bij Hapert stromen de Aa of Goorloop en het Dalemstroompje dwars door een landbouwgebied. Medio 2010 wordt een nieuw project opgestart om ook in dit gedeelte van het stroomgebied de natuurlijke beekloop te herstellen en zo onder meer de landschappelijke en waterkwaliteit te verbeteren.

4 Natuurpark Grootte Beerze

Het Natuurpark Grootte Beerze omvat de realisatie van de 'ecologische hoofdstructuur' (EHS) tussen de dorpen Bladel en Hapert, onder meer om bebouwing in het beekdal te voorkomen.

Het voormalig agrarische gebied werd ingericht als parkachtig landschap met een natuurlijk karakter, gebaseerd op historische kaarten. De meanderende beek wordt begeleid door een afwisselende reeks van bosjes en singels. Over een lengte van 250 meter is een meanderende zijtak gegraven. Een twintig hectare groot bosgebied werd aangelegd met uitnodigende wandel- en fietspaden. Binnen dit project creëerden we een regenwateropvang met een buffercapaciteit van 2.400 m³ ten behoeve van acht hectare bebouwd gebied in Bladel. In 2005 is naast het natuurpark een rioolwateropvang gebouwd met een inhoud van 6.400 m³.

De eerste fase van het project is uitgevoerd in 2002 door de gemeente Bladel in samenwerking met Waterschap De Dommel. De tweede fase van het project staat gepland voor de komende jaren en omvat de meandering van de Grootte Beerze over een lengte van 600 meter ten zuiden van de provinciale weg.

5 Waterpark Groote Beerze

Het Waterpark Groote Beerze grenst aan het terrein van het Natuurpark Groote Beerze. Het bestaat naast een gerenoveerde rioolwaterzuivering uit een riet- en biezenveld en moerasbos op voormalige landbouwgronden. Het moerasbos is toegankelijk voor publiek.

De renovatie van de rioolwaterzuivering heeft geleid tot meer capaciteit en een betere stikstof- en fosfaatverwijdering. De verwerkingscapaciteit van de zuivering is ruim 2.500 m³ water per uur. De rioolwaterzuivering kan het afvalwater dat 71.000 inwoners door het riool spoelen, moeiteloos verwerken.

Gelijktijdig met de uitbreidingswerkzaamheden van de rioolwaterzuivering is begonnen met werkzaamheden aan de Beerze en in het Beerzedal.

In 2001 was het totale project gereed. Over een lengte van 800 meter brachten we bochten aan in de Beerze, verwijderden we een stuw en is zes hectare zuiverings- en moerasbos aangelegd voor natuurontwikkeling. In het riet- en biezenveld en het moerasbos wordt het gezuiverde water van de rioolwaterzuivering op natuurlijke wijze nog eens extra gezuiverd. Het moerasbos biedt verder een bergingscapaciteit van 30.000 m³ water.

6 Beekherstel Groote Beerze, traject Moerasbos - Grije Steen

Tussen het Moerasbos en natuurgebied Grije Steen is de Beerze over een afstand van circa zes km nog sterk gekanaliseerd. De beek is breed en diep, kent een lage stroomsnelheid en heeft een aantal stuwen die niet passeerbaar zijn voor vissen. Samen met belanghebbende partijen in het gebied werken wij aan een inrichtingsplan om de beek weer de ruimte te geven. De beek zal weer vrij door het landschap meanderen en 's winters buiten haar oevers kunnen treden in de aangelegen natuurgebieden. Er liggen plannen om waterberging in een oude molenvloed* te realiseren en de wandelmogelijkheden in het gebied te vergroten. Eind 2005 is het inrichtingsplan gereed. Afhankelijk van de grondvererving kunnen we in 2006 de definitieve plannen maken en in 2007 starten met de uitvoering.

7 Grije Steen

Bij het project 'Grije Steen' gaat het om natuurontwikkeling over een lengte van twee kilometer. De maatregelen, gericht op het herstellen van de oorspronkelijke, bochtige loop van de beek, zijn uitgevoerd in de jaren negentig van de vorige eeuw. Op een aantal plaatsen is de oeverbescherming verwijderd, waardoor het vormen van bochten mogelijk wordt. De maatregelen hebben wel het beoogde effect, maar het proces van herstel van de meanders op deze wijze gaat erg langzaam.

* Zie begrippenlijst pag. 11

8 Beekherstel Grootte Beerze Middelbeers

De ecologische hoofdstructuur (EHS) bij Middelbeers, met de beek als ruggengraat, beslaat een oppervlakte van 175 hectare. In 2005 is de Grootte Beerze tussen Grijsze Steen en de Aardbosse ten zuiden van Middelbeers over circa zes km hersteld. In het Westelbeers Broek mag de beek vrij meanderen en zullen de aangrenzende oevers vaak overstromen. Langs de beek zal waarschijnlijk een moerasbos van elzen en wilgen ontstaan.

Op de flank van het beekdal creëerden we een overstromingsvlakte van circa tien hectare. Dit gebied stroomt gemiddeld eens per jaar vol en versterkt het natte karakter van het beekdal. De vlakte beschermt enkele soortenrijke blauwgraslanden ten westen van de Grootte Beerze tegen de overstroming die gemiddeld eens per tien jaar voorkomt. In de beek realiseerden we drie vispassages en drie kleine faunatunnels maken de Broekeindsedijk en de Scheperweg passeerbaar voor kleine dieren. Brabants Landschap legde een grote faunatunnel aan (voor grote grazers) onder de Broekeindsedijk die de Neterselsche Heide en Landschotse Heide via het dal van de Grootte Beerze verbindt. Brabants Landschap is eigenaar en beheerder van de diverse natuurterreinen langs de Grootte Beerze.

In het direct omringende landbouwgebied bij Westelbeers zijn vooruitlopend op het beekherstel al enkele stuwtjes geplaatst in perceelstroken om water langer in het gebied vast te houden. Positief voor de agrariër omdat schade door droogte beperkt kan worden én positief voor de natuur omdat het water naar het grondwater kan zakken en langzaam naar het beekdal stroomt.

Nabij de Scheperweg in Westelbeers splitst de Grootte Beerze zich op: in het oude beekje dat nog vrij oorspronkelijk meandert en in het omleidingskanaal dat in de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd gegraven. Een nieuwe stuw verdeelt het water op dit punt optimaal, waarbij de natuurwaarden van de meanderende beek voorop staan.

Beek en omleidingskanaal komen elkaar weer tegen aan de zuidrand van Landgoed Baest. In 2005 zijn hier een vistrap en een nieuwe sifon aangebracht waardoor de oude beek haar loop ongehinderd kan volgen. Het omleidingskanaal verdwijnt even onder de grond en wordt door de sifon geleid.

9 Ecologische verbindingzone Kleine Beerze bij Duizel

De totale ecologische verbindingzone (EVZ) langs de Kleine Beerze heeft een lengte van circa 10,5 km. De uitvoering hiervan is opgesplitst in twee deeltrajecten. Op dit moment is het eerste deeltraject bij Duizel uitgevoerd. Dit traject betreft het gedeelte langs de Kleine Beerze tussen de rijksweg A67 en de weg Den Aard met een lengte van circa 3,5 km.

De EVZ kreeg zijn vorm door de aanleg van een flauw talud, poelen, een overstromingsvlakte, bosjes, boomgroepen en plekken waar kruidachtige vegetaties kunnen ontstaan. Op deze manier creëerden we een gevarieerde verbinding tussen de natuurgebieden De Cartierheide en de Spekdonken. Het gebied voldoet aan alle eisen die de gebruikers er aan stellen: kleine zoogdieren en amfibieën, maar ook struweelvogels, vlinders en libellen. Binnen dit traject speelt ook de waterberging een belangrijke rol. Een overstromingsvlakte binnen de grenzen van de EVZ vangt een teveel aan regenwater op. De vlakte houdt het water enkele dagen vast om het daarna via de beek af te voeren. Om de optimale opslag van water te garanderen is de stuw geautomatiseerd. De stuw werkt op zonne-energie. Naast de ecologische waarde is de verbindingzone ook een bijdrage aan het landschap als herkenbaar element in het gebied.

10 Ecologische verbindingzone Kleine Beerze bij Hoogeloon

Voor dit gedeelte van de Kleine Beerze is een nieuw project in voorbereiding. De belangrijkste voorwaarde is de mogelijkheid de juiste gronden te verwerven om de verschillende geplande functies de ruimte te kunnen geven. Op dit moment zijn medewerkers van het waterschap met diverse grondeigenaren in gesprek, meest agrariërs met akkers of grasland langs de Beerze. We vragen hen geheel vrijwillig en tegen een aanvaardbare financiële vergoeding een strook grond te verkopen of mee te werken aan een kleine kavelruil.

Zo willen we langs dit traject van de Kleine Beerze aan de ene zijde een aaneengesloten stuk grond reserveren voor een ecologische verbindingzone (EVZ). Aan de overkant van de Kleine Beerze leggen we een vier meter lang onderhoudspad aan om na de realisatie van de EVZ ook het onderhoud en beheer aan de Kleine Beerze goed te kunnen blijven uitvoeren.

11 Beekherstel Kleine Beerze

Van Vessem tot aan Landgoed Baest gaan we de Kleine Beerze eveneens grootschalig aanpakken. Op dit traject zal beekherstel en herstel van de natte natuurparels Spekdonken en Molenbroek plaatsvinden. Het streven is om de beek weer haar oude meanderende loop terug te geven en stuwen zoveel mogelijk te verwijderen of te vervangen door vistrappen. Ook zoeken we naar mogelijkheden voor waterberging om wateroverlast in benedenstroomse gebieden te verminderen. In nauwe samenwerking met belanghebbende partijen zijn we in de zomer van 2005 gestart met de plannen.

In het gebied wordt in de periode 2005-2008 ook een pilot uitgevoerd om de waterkwaliteit van de Kleine Beerze te verbeteren. Daarbij zullen alle partijen - waterschap, gemeente, Brabant Water, Brabants Landschap, boeren en burgers - maatregelen nemen. De effecten van de maatregelen gaan we intensief meten. De meest succesvolle maatregelen krijgen straks een plek in de uitvoeringsprogramma's om de scherpe doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water te behalen.

12 Landgoed Baest

Landgoed Baest is 380 hectare groot en bestaat voornamelijk uit bos. Op het landgoed komen de Kleine en Grootte Beerze samen. De waterhuishouding wordt geregeld door een omleidingkanaal. Het landgoed wordt in het noorden doorsneden door het Wilhelminakanaal. Het project Landgoed Baest heeft tot doel gehad de wateroverlast in de productiebospercelen te beperken en op andere plaatsen de verdroging van de bossen met een natuurfunctie tegen te gaan. In 2002 zijn er acht stuwtjes aangebracht in de sloten op het landgoed om het water vast te kunnen houden. Tevens is de voormalige klepstuw in de Grootte Beerze vervangen door een door vissen passeerbare cascadestuw.

13 De Heilige Eik

Het project De Heilige Eik wordt uitgevoerd rond de kapel De Heilige Eik op het Landgoed Baest. In 1999 zijn er drie oude meanders van de Beerze schoongemaakt en weer aangesloten op de beek. Ook zijn er vier bruggetjes voor wandelaars aangelegd.

14 Beekherstel Beerze, traject Landgoed Baest - Spoordonk

Tussen het Wilhelminakanaal en de watermolen van Spoordonk ligt de Beerze grotendeels tussen kades ingeklemd als een brede bak in het landschap. In 2005 is een plan gemaakt voor beekherstel met steun van alle belanghebbende partijen. Natuur en landbouw gaan hier prima samen. De kades aan de westzijde van de huidige beek worden verwijderd of verplaatst om de beek ruimte te geven. De nieuwe meanderende beek in Landgoed Baest gaat richting Spoordonk langzaam over in een moeraslandbeek die eindigt in de molenbeemd van de Spoordonkse watermolen.

In het plan wordt zorgvuldig omgegaan met de cultuurhistorische waarden van het gebied, zoals De Heilige Eik, de landschappelijk structuren van landgoed Baest, kasteel Ten Bergh en de watermolen. Het gebied kan straks intensief worden beleefd door struinpaden en vogelkijkschermen en de bewoners van Spoordonk krijgen een nieuwe aantrekkelijke route voor een avondwandeling.

15 Viermannekesbrug

Het ruilverkavelingsproject 'Viermannekesbrug' ligt tussen de Spoordonkse watermolen en het natuurgebied de Kampina. Het Landinrichtingsplan werd al in 1989 vastgesteld. Vanwege de veranderende inzichten met betrekking tot de natuurontwikkeling vanuit de EHS werd het Landinrichtingsplan tussentijds drastisch aangepast. Zo is een 90 hectare groot natuurontwikkelingsgebied opgenomen. De Dienst Landelijk Gebied kon op vrijwillige basis gronden van boeren langs de Beerze aankopen en ruilen. Gronden die nodig waren om het gebied 'terug te kunnen geven aan de natuur'.

De oorspronkelijke loop kon niet worden hersteld door bebouwing en omdat hier en daar de ruimte gewoon ontbrak. We ontwierpen een nieuwe 3,5 kilometer lange kronkelende loop voor de Beerze. Verder is in 1999 een overstromingsgebied ('plasdras') ingericht dat het water langer in het gebied houdt en de afvoer vertraagt. Bovendien is een lange vistrap, met 18 'treden', gemaakt. Het beekdal heeft zich ontwikkeld tot een interessant gebied voor vogels.

Samen met de Kampina en de Logtse Velden is het gebied 170 hectare groot. De Logtse Velden aan de Logtsebaan is één van de grootste overstromingsvlakten van Nederland. Honderd dagen per jaar staat deze vlakte onder water met 1,7 miljard liter water.

16 Banisveld/ Heilooop

De Heilooop is een zijbeek van die Beerze, die het water van het gebied Smalbroeken en Banisveld afvoert. Dit honderd hectare groot landbouwgebied hebben wij samen met Natuurmonumenten omgevormd tot natuurgebied. Het project vormt een belangrijke schakel in de ecologische verbinding tussen het gebied Smalbroeken (het beekdal van de Beerze in de Kampina) en de Mortelen. Het project is afgerond in 2000. De voormalige voedselrijke landbouwgronden zijn dertig centimeter afgegraven om ze schraler en natter te maken en er zijn poelen aangelegd.

De Heilooop, die langs de Smalbroeken stroomt, vormden we om van een diepe waterloop tot een ondiepe laagte met een breedte van 30 tot 50 meter. Hierdoor is de verdroging in de Smalbroeken afgenomen. De Heilooop wordt alleen tijdens piekafvoeren in de Beerze als omleidingsloop gebruikt. Het bovenstroomse landbouwgebied watert af via een nieuwe waterloop langs de Koevoortseweg. Onder de weg is bij de kruising met de Koevoortseloop een faunapassage gecreëerd voor kleine zoogdieren en amfibieën.

Tussen de oude vistrap in de Beerze aan de noordrand van de Kampina en het project Smalwater-Zuid is een deel van de Beerze (ruim 1 km) nog niet hersteld. Waterschap de Dommel zoekt samen met Natuurmonumenten naar mogelijkheden om de Beerze ook hier te laten meanderen.

17 Smalwater-Zuid

Het Smalwater ten zuiden van de spoorlijn Boxtel - Tilburg gaven we in 2002 zijn oude loop terug over een lengte van vier kilometer. Ook hebben we een bredere geul gegraven om het overtollige water te parkeren dat in de winter wordt aangevoerd. In de beek zelf vervingen we een stuw door een vistrap. In dit landbouwgebied is 45 hectare voormalige landbouwgrond geschikt gemaakt voor natuurontwikkeling. Dit project is vooral op initiatief van de plaatselijke landbouworganisatie tot stand gekomen.

18 Smalwater-Noord

In vervolg op het project Smalwater-Zuid worden plannen ontwikkeld voor Smalwater-Noord. Doel van dit project is het verder tot stand brengen van de EHS en herinrichting van dit deel van de beek tussen de spoorlijn Boxtel-Den Bosch en de uitmonding in de Essche Stroom. Het natuurontwikkelingsgebied beslaat een oppervlakte van 20 hectare en de beek wordt hersteld over een lengte van 2,3 kilometer. Andere doelen zijn de verbetering van de landbouwkundige verkaveling en recreatief medegebruik. De kavelruil is al gestart; de uitvoering staat gepland in 2007.

Een beek met toekomst

Het stroomgebied van de Grootte en Kleine Beerze is een kansrijk landschap. Reden waarom het waterschap voorrang heeft gegeven aan projecten in dit gebied. De beide beken zijn nu al zeer rijk aan natuurwaarden en in en langs de beken liggen prachtige kansen om die betekenis voor de natuur verder te versterken. Er zijn vele mogelijkheden om verbeteringen aan de waterhuishouding te combineren met herstel van de natuur die er ooit was of ontwikkeling van nieuwe natuur. Nieuwe meanders graven bijvoorbeeld, of oude meanders uitbaggeren en weer mee laten stromen met de hoofdbeek; laaggelegen gronden binnen het beekdal benutten om water tijdelijk te parkeren tot herstel van het moerasgebied in de oude molenvloed van de Spoordonkse watermolen.

De Grootte en Kleine Beerze stromen door en langs verschillende natuurgebieden. Met de projecten die in deze folder zijn beschreven zorgt Waterschap De Dommel voor een versterking van de ecologische structuur die het beekdal van de Beerze vormt. Dit in een intensieve samenwerking met agrariërs, gemeenten, burgers, terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en Natuurmonumenten. Feitelijk zijn de Grootte en Kleine Beerze de blauwe draad waarmee een reeks van bestaande en nieuwe natuurgebieden aaneengeregen worden tot een mooie parelketting. Een parelketting die de grote natuurgebieden in Midden-Brabant met elkaar verbindt, vanaf de Belgische grens tot en met het Groene Woud.

Robuuste Ecologische Verbinding

In het Streekplan van de provincie Noord-Brabant (1992) is het beekdal van de Beerze opgenomen in de 'Groene Hoofdstructuur'. In deze groene hoofdstructuur (GHS) ligt de 'Ecologische Hoofdstructuur' (EHS), die door het Rijk is vastgesteld. Het gaat bij de GHS en de EHS om gebieden waarin natuur kansen krijgt om zich verder te ontwikkelen. In die structuren worden grotere natuurgebieden door de aanleg van zogenaamde 'ecologische verbindingzones' onderling verbonden. Beken bieden een uitstekende kans om zo'n verbinding tot stand te brengen. De Beerze heeft die functie en verbindt de vele natuurterreinen en bosgebieden waar Midden-Brabant zo rijk aan is.

Het Rijk heeft het beekdal van de Beerze bovendien aangeduid als 'robuuste ecologische verbindingzone'. Deze robuuste verbindingen moeten de noodzakelijke ecologische verbindingen tussen die grote natuurgebieden verder versterken. Naast de natuurfunctie moeten de robuuste verbindingen waar mogelijk tevens bijdragen aan het versterken van de landschappelijke kwaliteit en de cultuurhistorische identiteit. Dat kan door onder andere meer natuur bij de stad, duurzaam waterbeheer en betere toeristisch-recreatieve mogelijkheden. Delen ervan zullen door middel van agrarisch natuurbeheer tot stand worden gebracht. De robuuste verbindingen dienen conform de overige delen van de EHS in 2018 te zijn afgerond.

Voor het Beerzedal is de doelstelling geformuleerd dat de beekdallandschappen ecologisch worden verbonden. Ook moet een ecologische verbinding met België ontstaan. Deze verbinding dient voor soorten als beekprik, bierpje, kamsalamander en waterspitsmuis. Met het vastleggen van de ecologische structuren wordt de uitwisseling van flora en fauna tussen de verschillende natuurgebieden bevorderd en de versnippering van het landschap tegengegaan.

Begrippenlijst

Anti-verdroging

Aanpak van structureel te lage oppervlakte- en/of grondwaterstanden en de schade ervan.

Beekherstel

De natuurlijke, kronkelende loop van de beek herstellen.

Dekzandruggen

In de ijstijden door wind en water opgestoven 'ruggen' zand. De Beerze doorsnijdt drie zandruggen.

Ecologische Verbindingszone (EVZ)

Een EVZ is een groene verbinding tussen natuurgebieden, vaak een beekdal, waardoor dieren zich kunnen verplaatsen.

Erosie

Het wegspoelen van land door water, bijvoorbeeld in buitenbochten van beken.

Kwelwater

Door druk opwellend, naar het oppervlak komend, grondwater.

Meanderend

Bochtige loop van een beek of rivier (meander = bocht).

Molenvloed

Bekken of ruimte om water tijdelijk te 'parkeren' voor een watervoorraad om een watermolen ook in drogere tijden te kunnen laten functioneren.

Onderhoud

Het maaien van begroeiing op oever en bodem om een goede doorstroming van het water te waarborgen.

Sedimentatie

Het bezinken van door water meegevoerd materiaal, zoals zand, slib en grind.

Vispassage

Een vervanging van barrières (zoals stuwen) in de waterloop waardoor vissen stroomopwaarts kunnen trekken om te paaien.

Waterberging

Het gecontroleerd (tijdelijk) opslaan van water in bijvoorbeeld beekdalen om overlast stroomafwaarts te voorkomen.

Waterkwaliteit

Verbeteren van de waterkwaliteit door afval te verwijderen en natuurlijk herstel op gang te brengen.

Waterschap
De Dommel

Waterschapshuis
Waterschap De Dommel

Boscheweg 56
5283 WB Boxtel
Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Tel. 0411 618 618
Fax 0411 618 688
info@dommel.nl

Stroomgebiedkantoor
Beerze en Reusel

Steenfortseweg 2c
5091 BS Middelbeers
Tel. 013 514 68 80
Fax 013 514 68 81
beerzereusel@dommel.nl

www.dommel.nl

Dit project is mede mogelijk gemaakt door medefinanciering uit het EOGFL, afdeling Garantie.

Dankzij u wérkt het waterschap

Nederland leeft met water. Waterschap De Dommel werkt aan de optimale afstemming van het waterpeil in het gebied. Daarnaast werken we al jaren aan de kwaliteit van het oppervlaktewater voor mens, dier en plant. Soms moeten we ons beschermen tegen te veel, te vies of te weinig water. In het gehele stroomgebied van de rivier de Dommel, waartoe het stroomgebied van de Beerze ook behoort, vanaf de Belgische grens tot aan 's-Hertogenbosch, is Waterschap De Dommel actief. We hechten er veel waarde aan u te laten zien waaraan wij werken. Deze brochure is daar een voorbeeld van.

